

Nro. 37.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken November 6-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

A' közelebb múlt October utolsó napján Eő Cs. Kir. Felségek, Laxenburgi nyári lakásokat megváltoztatván, ezen Cs. K. Rezidentziába lévő palotájokba vissza jöttek. — A' Cs. Kir. Familia az előtt egy nappal érkezett ide. — A' következő napon, úgymint minden Szentek napján, dél előtt 11 órakor a' Csász. Udvari Fő Templomban predikáció mondatott, mellyen Eő Cs. 's Apostoli Kir. Felsége, a' Fels. Cs. K. Fő Hercegek, az itt lévő arany gyapjas vitézek vitézi köntösökbe felöltözve, és a' Cs. K. Udvari tisztek jelen vóltanak. — Ugyan ezen napon, mint a' minden lelkek innep napját megelőzőtt napnak estéjén, öt órakor Csász. és Ap. Király Eő Fel.

sége, kedves testvérivel, a' Fels. Cs. K. Fő Her-
tzegekkel együtt az Udvari nagy templom kápol-
nájába meg jelenvén vigiliát tartottak, és az az-
után következett két napon, a' minden lelkekért
mondott szent miséken buzgóan imádkoztak.

A' Bétsi számos Zsidó gyülekezetnek újonnan
épített temploma, vagy inkább zsinagógája, és
az avval öszve köttetett oskolája, mellyben azon
nemzetbéli gyermekek és ifjak é' vallásra tanít-
tatnak (mert a' más tudományok tanulására a' ke-
resztény oskolákba kell nékiek járni) a' múlt Sep-
tember 4-ik napján szenteltettek fel. Ennek a'
templomnak építésére, *La Rozse* Cs. Kir. való-
ságos Tanátos Úr maga közbevetésének, és a'
Zsidó Gyülekezet két nevezetes Előjáróinak, úgy-
mint *Biedermann* és *Hoffmann* nagy Kereskedők
szorgalmatosságoknak, kiváltképen az elsőbb
vallásbéli buzgóságának lehet köszönni, a' ki az
úgy nevezett *Dempfingeri* udvart, azon vallás-
béli végre a' maga költségén meg szerzette.

A' Bécsi Csász. Kir. Udvari hadi Tanátos ren-
delése szerint az Oroszok ellen hadakozó Aus-
triai hadi seregeknek segítségekre, Lengyel Or-
szágba négy regementek marsiroznak, ezek közt
vagyunk a' *Strauch* és *Dnka* Generálisoknak rege-
mentjei. A' néhai *Alvinczy* és *Collaredo* magyar
regementjei, mellyek a' jelenvaló Frantzia és
Orosz háborúban felette sokat szenvedtek, a'
tsata mezőről vissza hívatattak, és nyoltz va-
dász battallionok fognak a' külső vígyázatokon
hadi szolgálatokat tenni. — A' Cs. Kir. örökös tar-
tományokban foly a' rekrutirozás; az all-tiszteknek

kiválogatásában csak azokra az ifjakra van tekintet, a' kik jól tudnak írni és olvasni.

Frantzia Birodalom.

Három Ex. Generálisok, úgymint *Mallet*, *Lahorie* és *Guidal* néhány nemzeti gardistákat eltsábítván, azokat Oct. 23-ikán a' Politzia minister, a' Politzia Praefectus, és a' városi Kommendáns ellen vitték, 's azok ellen erőszakoskodtak, egyzersmind, hogy zenebonát indíthassanak a' város lakosi közt, azt híreztették, hogy *Napoleon* Császár meg holt. — Ez a' három Ex. Generális meg fogattatván, és gonosz szándékokról meggyőzöttetvén megérdemlett jutalmokat el fogják venni. — Párisban tökéletes tsendesség van, és csak azon három palotában háborítatott meg, mellyekben erőszakoskodni kezdettek a' nevezett Ex. Generálisok. Erre nézve mingyárt akkor, a' Politziai minister a' Rovigói hertzeg parancsolatjára egy hirdetmény adattatott ki, és még azon éjjel minden piatzokon, és keresztútzákon, szövétnekek világánál, számtalan öszve futott sokaság hallattára felolvastatott, 's mindenütt ez az örvendező kiáltás hallatott: *Éllyen! Éllyen a' Császár!*

Egy Frantzia Országi közönséges tudósítás szerént, ebben a' roppant Birodalomban a' múlt 1811-ik esztendőben 8000 mázsa tzukor készített veres répából; a' jelenvaló esztendőben sokkal többet reménylenek a' tzukor fábrikánsok, mivel nagyon panaszolkodik a' Publicum annak drága árja ellen. — Hogyha a' tzukor főzésnek módját nagyobb együgyűségre lehetne vinni, és hogyha a' gesztenyéből és keményítő lisztéből készített tzukor is ahoz járólhat, reménylik, hogy

óltsóbb árron lehet azt venni, és egész Frantzia Ország szükségének kipótolására elegendő leszen. Hogyha a' Frantzia Orzági tzuksorfabrikánsoknak példájokat más Európai nemzetek is követni fogják, a' veres répából való tzuksor készítés épen olly tárgya leszen a' közönséges históriának, mint a' nyomtatás és a' puskapor készítésének feltalálása, és idővel az avval való kereskedés Ázsiába, Afrikába, sőt a' napkeleti és napnyugoti Indiákra is ki fog terjedni.

Svédzia Ország.

Egy Koppenhágai 10-ik Octoberi tudósítás szerént, Stockholmban, és ezen Orzágnak több városiban nagy zenebona támadott, mellynek következése a' lett, hogy sok fő és alacsonyabb rendű emberek elfogattak; hogy a' *Sundon* való általmenetelt a' Svécziái Kormányshék bészáratta, és azokat az útas embereket, a' kik Zelandiából Svédzia Országba menni kívántak volna, vissza utasította. Ez ugyan igaz, de azok a' fundamentum nélkül való hírek, mellyek a' most uralkodo Királyról, és a' Korona hertzegegről a' Publicumban repdesnek, semmi hitelt nem érdemlenek.

Néhány napoktól fogva, így szólják a' 12-ik Octoberi Stockholmi levelek, Moskau városának elfoglaltatása és megégettetése különbönböféle gondolatokat gerjesztettek az ide való Publicum elméjében. Meg nem foghatták a' hertzeg *Kutusow* Generalissimus Pétersburgba küldött hadi tudósítását, és a' Fr. Armádia Moskauba való bemenetelével ellenkező dolgot. Meg nem foghatták azt, hogy ha az Orosz armádia *Mosaisknál* győzedelmeskedett volna, a' meggyőző

tett és hátra veretett Frantziákat Moskauba bébotsátotta volna, hogy a' Frantzia Armádia a' győzedelmes Orosz armádiát *Kaluga* felé űzte, és futásában mindenütt meg verte volna. Ezta szövevényes hírt nehezen lehet meg magyarázni.

Orosz Birodalom.

A' Pétersburgi udvari újságoknak 29-ik Septemberi darabjához ragasztott tóldalékban következő hivatal szerént való tudósítást olvassuk. Az Orosz Armádiának fő vezére hertzeg *Golenitscw Kutusow* következő tudósítást küldött *Shilini* Fő hadi szállásáról Orosz Császár Sándor Eő Felségének:

A' 7-dik Septemberi igen véres, de reánk nézve győzedelmes verekedés után (így írt *Kutusow Generalissimus*) kéntelen voltam azon okokra nézve, melyeket Felségednek kijelenteni szerentsém vólt, *Borodinoi* fekvésemet el hagyni. Mivel ezen verekedés után, a' vezérlésem alatt lévő armádia nagyon megerőtlenedett, Moskau felé takarodtunk, minden nap isatazván az ellenség előjáró seregével, és semmi olly alkalmas helyen meg nem állapodhattunk, melyen az ellenséget bizonyos győzelem reménye mellett elvárhattuk volna. Azok a' hadi seregek, melyeket segítségünkre vártunk hozzánk el nem érkezhettek, az ellenség két új tsapatot (colonnét) küldött el, az egyiket a' *Borowszki*, a' másikat a' *Swenigorodi* országos úton, azon iparkodván, hogy Moskau felől hatam megé jöhessen, 's azon oldalról támadhassa meg a' kormányom alatt lévő Orosz hadi seregeket, melynek következesei az armádiának végső veszedel-

334
me, és a' *Moskau* Császt. rezidentziának hamuvá
való változtatása lett volna."

„Ezen kétséges kimenetelű környülállások
közt képtelen voltam, néhány első Generális-
inknak tanácsadásokból az ellenségnek Moskau-
ba való bemenetelét meg nem akadályoztatni,
a' honnan minden kintsek, a' fegyveres tár, és
minden magánosoknak vagyona bátorosabb
helyre vitettek, és a' mellyben egyetlen egy la-
kos sem maradt. — Kegyelmes Császár, bátor-
kodom Felségednek mély alázatossággal jelen-
teni, hogy az ellenségnek Moskauba való beme-
netelét az Orosz Birodalom meg győzöttetésének
nem lehet tartani. Én a' *Tulara* vivő országos
úton marsirozok az ármádiával, melly által azo-
kat a' segítő eszközöket fel fogom találni, mel-
lyek a' mi bőv és áldott Helytartóságunkban ele-
ve el vannak készítve. Ha más felé intézném
útam, mind azoktól meg fosztatnék, 's maga-
mat a' *Tormaszow* és *Tsitsagow* ármádiáival ösz-
ve nem kaptsohlatnám."

„Ha szinte nem tagadhatom is, hogy a' Csá-
szári rezidentziának elfoglaltatása (érti *Moskau*
városát) rajtunk nagy sebet ejtett; mindazonál-
tal hogy ha ezt a' történetet az ármádia megma-
radásával, 's az abból következhető serentsével
öszve hasonlítom, azt annyira fájlalni nem lehet,
és nagy reménységem van, hogy ha mostani kör-
nyülállásaim közt a' segítő seregek hozzám ér-
kezhetnek, az ellenséget *Moskauból* kiverhetem.
Ennekfelette a' *Tulai* és *Kalugai* úton vonatott
líneával, az ellenségnek *Smolensktól* *Moskauig*
vont líneáját két felé vághatom, és meg nem en-
gedem, hogy több segítő seregeket vonhasson

magához hátúlról, 's ezeknél fogva kéntelenül le-
 szen a' maga hadi operatzióit meg változtatni.
Winzingerode Generálnak meg parantsóltam,
 hogy a' Tweri nagy úton maradjon, a' Jarosla-
 vi útra egy Kozák regimentet állíttson ki, melly
 minden ellenséges megtámadástól a' lakosokat
 védelmezhesse."

„Most, a' midőn a' vezérlésem alatt lévő
 hadi seregeket Moskautól nem mesze öszve gyűj-
 töttem, bátorsággal el várhatom az ellenséget,
 és valameddig Csász. Felséged ármádiája egész-
 len marad, és esméretes vitézsége 's buzgósága
 által fog lelkesíttetni, mind addig Moskaunak
 ideig 's óráig tartó elvesztését az egész Haza el-
 vesztésének tartani nem lehet. Egyéberánt méltó-
 tóztasson Császári Felséged kegyelmessen megen-
 gedni, hogy ezek a' következesek Smolensknek
 elvesztésével elválhatatlanul öszve vannak kap-
 tsólva."

Ilyetén foglalatú tudósítást küldött Lord
Cathcart is Pétersburgból Septemb. 22-dik napján
 Londonba, mellynek rövid értelme e' vala: —
 „Minekutánna hertzeg *Kutusow* Orósz Generalis-
 simus maga ármádiáját Moskautól hátrább vonta
 volna, azon holnap 14-ikén abba az ellenség bé-
 ment. A' 7-ik Septembéri verekedés után a' ne-
 vezetett hertzeg Moskau felé vonta magát vissza,
 's azon vólt, hogy valamelly erős helyen szál-
 hasson meg; de mivel olyanra nem talált, hadi
 tanácsot tartott, és a' nevezetesebb 's nagyobb
 tapasztalású Generálisoknak köz megegyezésék
 ből azt végzette, hogy az ármádiát Moskaun
 tól 20 mértföldre hátrább vonnyá, 's az ellensé-
 get azon városba bé bortsássa. A' Kalugai és a-

zon környékbeli feyveres földnép a' maga helyén fekszik, a' Moskani pedig a' Hertzeg *Kutusow* ármádiájánál. — A' Rigai és Fianlandiai osztály seregek már marsban vannak, hogy azokat a' corpusokat, a' mellyekhez rendeltetve, megerössithessék.

Hadi Történetek.

Folytatása, a' múlt posta napon költ Kurir leg utolsó lapján félbe maradt Hadi történeteknek.

Minekutánna tehát Gen. Lajtnant *York* az ellenséget recognoscirozta, avagy meg kémlelte, 's magát a' Generál *Horn* tsapatjával öszvevitálta volna, *Massenbach* Gen. Lajtnántnak meg parantsólta, hogy a' lovassággal állyon hadi rendbe. Azonnal az ellenség is előállott, és számos népével a' Prusszus hadi seregnek bal szárnyát megkerülni igyekezett, hogy annál fogva a' Rigi ostromlására készen tartott Prusszus ágyúkat elfoglalhassa, 's azon várost az ostrom alól egészen feloldozhassa. Melyhezképest Gen. Lajtnant *York* is minden erejével azon iparkodott, hogy az ellenségnek ezen veszedelmes feltételét eláríthassa, és a' verekedést elkerülhesse, melly által az egész Prussziai hadi sereget az áthatatlan hadi szerentse kotzkájára vetette volna. A'zért is Bauska felé magát vissza vonta, hogy ott *Hünerebin* Obersterrel egyesülhessen, kinek kommandójára a' Tarenti hertzeg Marsal *Michoud* a' 7-ik osztály seregnek egy brigadáját bízta vala. De mivel ennek nagy kerülést kellett volna tenni, és a' következett napon is hozzá nem érkezett a' segítség; kéntelen volt a' Gen. Major *Kleist* hadi népét magához vonni, 's Mitauból

kiköltözni, mellyet mindazáltal, a' mint a' későbbi tudósításokból olvassuk, a' Tarenti hertzeg az ellenségtől szerentséssen vissza vett.

A' 8-ik Octoberi Lembergi levelek szerint a' nem régiben a' Bug felé előbbre nyomult Orosz seregek, Wlodziwirsben felette rosszul viselték magokat, sok kegyetlenséget vittek végbe, *Wisewitz* városát és a' több körülbelől fekvő helységeket először kipusztították, azután földig leégették. Kiváltképen azoknak a' Lengyel Nemeseknek házaikat, udvaraikat és majorjaikat dúlták fel és pusztították el, a' kik a' Warsai Confederatio mellé állottak, sőt ha azokat a' birtokos Urakat magokat is elfoghatták volna, egynek sem kegyelmeztek volna meg.

A' 20-ik Octoberi Berlieni közönséges újság levelek szerint a' Tarenti hertzeg Mietau mellett, az Orosz Generái *Essen* vezérlése alatt volt Orosz hadi seregeket keményen megverte, és nagyon megzavarta, a' melly ütközetben az ellenség közül 3000 ember holt meg és esett sebbe, és 6000 fogattatott el. A' *Journal de l' Empire* című Párisi újság levelek is ezt bizonyíttyák.

Egy Krakai 4-ik Octoberi levélből azt olvassuk, hogy azok között a' nemzeti seregek között, a' kik az Oroszokkal való ütközetben fogságra estek, sokan abból kiszabadulván hazamentek. Ezek azt beszéllették, hogy azok a' 380 főből álló Ausztriai, Szakszoniai és Lengyel fegyveres katonák, a' kik *Kiowia*ba küldettek fogságra, az útban két Szakszoniai hadi tisztnek bátorításokra, az őket kísérő Orosz katonákat, kik töbnyire invalidusok voltak, megtámadván magokat szabadtságba helyeztették, 's minden ellent

állítás nélkül Galliczia határaihoz jutottak, és onnan a' Warsaui hertzogségbe utazván, kiki a' maga regementjéhez ment.

A' következő két büllentinok, a' Tsitsagow ármádiánál tétettek közönségessé. Az elsőbb, a' Duna mellyéki ármádiának Brzewski fő hadi szállásáról a' múlt September 30 ik napján adattatott ki. Ebben így szól a' nevezett Orosz Vezér: „Mi, úgymond, tegnap jöttünk bé *Brzewse-Litewskibe*, mellyet az ellenség védelmezni láttatott ugyan, de azt Octob. 20 ik napját követett éjjel nagy tsendesen elhagyta, kétségkívül olly feltétellel, hogy magát Bialistock felé vissza vonnya. Utómenő seregével gyakran tsatáztunk, és a' Warsaui Urakkal jelenlétün'et meg fogjuk éreztetni.

A' napnyugoti és Duna mellyéki Orosz ármádiáktól, 22 ik Octoberben kiadott 2 ik hadi tudósítás: October 11-ik napján Orosz Admirál *Tsitsagoff*, a' ki az egyenlűt északi és Dunamellyéki Ármádiának kormányát felvállalta, a' maga fő hadi szállását *Brzeszobé* tette által. Mivel a' hátra maradt proviantos szekerek után várakozni kénytelenítettett, megelégedett az ellenségnek lassanként való üzésével, a' ki a' Bialistocki úton hátrált. Egynéhányszor tsatáztunk velek, és mindekor mi vóltunk a' győzedelmesek, és mindekor sok embert ejtettünk közzülök fogságra. Szükségesnek lenni ítélte a' fő vezér azon posztot, mellyben vólt, arra fordítani, hogy azon tábori eleségeket elfoglalhassa, a' mellyeket az ellenség a' Warsaui hertzogségben gyűjtött.

és azt, a' mit elvinni nem lehetett, öszve rontani. Ezen végből az Eő Csász. Felsége Generál Adjutánsa *Csernitseff* egy nagy tsapat könnyű lo-vassággal, és néhány ágyúval *Siedleche* küldetett, a' honnan, a' mint néki megparanisoltatott, a' Lublini vidékre marsirozott, mindenféle portázó katonákat küldött, és mind azokat a' magazinumokat, a' mellyekre találtak felégettette, és ezen reá bízott dolgot a' Fő Vezér tellyes megelégedésére végbe vitte. — Egy más kolonne hasonlóképen bánt a' Warsaui Hertzegségnek a' Bug folyó vízzel határos részeiben.

Az ellenség (így szól továbbá Admiral *Tsitlagoff*) ezen béütések által nagyon nyughatatlankodtatván, a' Brzesci útat védelmezte, és ismét által ment a' Bugon, Fr. Generál *Reynier* pedig Biala felé marsirozott. Az Orosz ármádia előjáró seregének egy része Zalesia mellett állott. October 19-ik napján Generál *Essen*, a' ki a' forpostokhoz ment, és megakarta az ellenséget kímlelni, avval öszve kapott. Generál *Reynier*, kinek hadi népe sokkal számosabb volt mint sem az övé, ötet vissza nyomta. A' mi veszteségünk mintegy 300 meghóltakból és sebbe estekből áll; az ellenség is sokat vesztett, és ágyújak hasznavehetetlenné tétetett, a' melly mellett egy tiszt agyon lövetett, az ártilléristák pedig a' további szolgálatra alkalmatlanná lettek.

A' hertzeg *Kutusow* ármádiájától jött tudósítások szerint, hertzeg *Bagration* Feldmarsal a' hetedik Septemperi verkedésben kapott veszedelmes sebében meg hólt, kinek halálát az egész Orosz Birodalom fájlallya, a' ki az Orosz Ar-

mádiának tökéletes bizodalját, és jó indulatját a' leg nagyobb mértékben meg tudta nyerni.

Különbkülönbféle Hadi Tudósítások.

Szakszoniának fő városában *Drézdában*, a' múlt October 28-dik napján következő hadi tudósítás tétetett közönségessé: A' Szakszoniai Kir. Ármádia Generál Stábjától ide jött Kapitány *Faarice* következő híreket hozott a' 7 ik osztály seregnek Fő hadi szállásáról, melly October 22-ik napján *Skriszowban Drohizin* mellett volt:

„Minekutánna egész October 10-ik napjáig híjába igyekezett volna az ellenség az egyesült Austriai és Szakszoniai ármádiát sokféle fordulásai, 'sfortélyai által annak alkalmas helyéből kitsalni, végtére October 10-ikén, ármádiájának nagyobb részével *Bulkow és Kaminiék* mellett a' *Mossavice* folyóvízen által ment, és még azon napon kiállította a' maga megtámadó kolonnéit vagy tsapatjait a' mi hadi seregeink bal szárnya ellen *Bródy* felé. Attól lehetett félni, hogy a' *Brody* mellett volt gyenge post, a' melly felé az Austriai seregek hátráltak elébb hátrább fognak nyomattatni, mint a' *Brzesk* mellett állottak. Mellyre nézve megparantsoltatt, hogy az egyesült Austriai és Szakszóniai hadi seregek Octob. 10-ik napját követett éjjel a' *Brzeski* tányát hagyják el, mellyet a' leg szebb rendbe végbe is vittek.

(A' többi következik).